

משרד הרווחה והשרותים החברתיים

הסברה ודוברות

י"א אייר תשס"ט

05/05/2009

השר הרצוג אימץ את מרבית המלצות דו"ח ועדת סלונים-נבו לבחינת עבודת פקידות הסעד לסדרי דין

צוות הבדיקה קבע במסקנותיו: "במערך פקידות הסעד אין עדות להטיה מודעת ומכוונת על רקע אידיאולוגי, מגדרי או אחר"

בין ההמלצות: הגברת השקיפות של עבודת פקידות הסעד, מתן התסקיר למשפחות לפני הדיון בבית המשפט, שיפור מערך הפיקוח והבקרה על עריכת תסקירים, תגבור ההדרכה והייעוץ ועוד.

צוות בדיקה בראשות פרופ' ורד סלונים-נבו, לעבודתן של פקידות הסעד לסדרי דין, שמונה בשנת 2006 ע"י סגן שר הרווחה דאז הרב אברהם רביץ ז"ל, הגיש לאחרונה את מסקנותיו והמלצותיו לשר הרווחה והשירותים החברתיים יצחק הרצוג.

לאחר שנועד עם צוות הבדיקה ולאחר דיונים עם מנכ"ל משרד הרווחה, נחום איצקוביץ, והנהלת המשרד, הודיע היום השר הרצוג לפרופ' סלונים-נבו כי החליט לקבל את מרבית המלצות הצוות והנחה את מנכ"ל משרדו להוביל את תהליך יישום ההמלצות שהתקבלו, לרבות סוגיות מורכבות הנוגעות למצוקות כוח אדם. בעקבות זאת מקיים מנכ"ל המשרד עבודת מטה לשיפור עבודת כוח האדם בתחום זה.

בין ההמלצות הנכללות בדו"ח, אשר אומצו על ידי השר הרצוג: הגברת השקיפות של עבודת פקידות הסעד, מתן התסקיר למשפחות לפני הדיון בבית המשפט, שיפור מערך הפיקוח והבקרה על עריכת תסקירים, תגבור הדרכה וייעוץ ועוד.

לדברי השר הרצוג: "פקידי הסעד הם חלק בלתי נפרד ממערך הטיפול של המחלקות לשירותים חברתיים ותפקידם מגלם בחובו מורכבות רבה. לצד ההתמודדות עם המעמסה הכבדה והרגישה של פניות לתסקירים, הם נדרשים למלא תפקידים מקצועיים נוספים. אני מאמין כי יישום מסקנות הוועדה יסייעו בעבודת פקידי הסעד ויקבעו סטנדרטים וכלים מקצועיים בתחום סדרי הדין".

פקידות הסעד הן עובדות סוציאליות שעברו הכשרה מיוחדת לעריכת תסקיר בעניין הסדרי החזקה והראיה בין הורים גרושים לילדיהם. מדובר רק במקרים של סכסוכים קשים בין בני זוג כאשר בית המשפט מבקש לקבל חוות דעת מקצועית בלתי תלויה. "ברובם המכריע של המקרים מהווה עבודתה של פקידת הסעד נדבך חשוב בהכרעה קשה בין שני הורים יריבים וניצים, והיא מתבצעת בדרך כלל באווירה מתוחה וטעונה ברגשות שליליים עזים. בשים לב לטיב הסוגיה שעומדת במוקד התסקירים, ניתן להניח שבדרך כלל יקשה על פקידת הסעד להגיע לתוצאה שתעורר שביעות רצון והשלמה בקרב שני ההורים גם יחד" קובע צוות הבדיקה.

הרקע למינוי הוועדה היו טענות של גורמים שונים בכל הנוגע לעבודתן של פקידות הסעד. כך, למשל, נטען, כי התרבות הארגונית והפרקטיקה הנוהגת במערך פקידות הסעד מוטות ומובילות לקיפוח גברים. תלונות אחרות הופנו נגד פקידות סעד שאישרו מפגשים בין ילדים לבין אבות, שנטען כנגדם שהם אלימים. בכתב המינוי התבקש הצוות לבדוק את תהליך הגיבוש של תסקירי פקידות הסעד בעניין משמורת ילדים והסדרי ראיה בהמלצות לערכאות המשפטיות. כמו כן התבקש הצוות להתייחס גם ליעילות מרכיביה של הבקרה המקצועית על עבודת פקידות הסעד.

עו"ד רוני מלקאי, דוברת משרד הרווחה
050-4095677

פנינה בן עמי, יועצת תקשורת לשר
050-6214186

רחוב קפלן 2 ירושלים, טלפון: 02-6752518 פקס: 02-6752803. אתרנו באינטרנט: www.molsa.gov.il

משרד הרווחה והשרותים החברתיים

הסברה ודוברות

הצוות קובע כי לא מצא הנחיה או עדות להטיה מודעת ומכוונת על רקע אידיאולוגי, מגדרי או אחר. יחד עם זאת הצוות סבור כי יש להגביר את השקיפות של עבודתן של פקידות הסעד ולשנות רבים מהנהלים ומהפרקטיות הנהוגים, דבר שעשוי לתרום להגברת השקיפות והמהימנות של תהליך עריכת התסקירים, ולצמצם תחושות קיפוח ותסכול. הצוות המליץ להקפיד על העברת תסקיר לבני הזוג קודם שהוא מוגש לבית המשפט.

הצוות הגיע למסקנה כי עקב מחסור בתקנים, משך הזמן שעובר מרגע פניית בית המשפט לכתיבת תסקיר ועד להגשתו, הוא ארוך מאוד. "יש למצוא פיתרון למצוקת כוח האדם הקשה... כפיתרון ביניים קיים הכרח לקבוע קריטריונים למקרים דחופים שיש לתת להם קדימות". עוד ממליץ הצוות שפקידות הסעד יתמקדו בתפקידי חקירה ובהערכה ולא יפעלו כמטפלות. יש להדגיש בפני הלקוחות, כי מלאכת הכנת תסקיר לבקשת בית המשפט משנה את אופי היחסים שבין פקידת הסעד לבין הלקוחות, ובראש וראשונה מסייגת את חובות הנאמנות והסודיות שחלות עליה בדרך כלל. מומלץ גם שפקידת סעד לא תכתוב תסקיר על משפחה שטופלה על ידה בעבר כעובדת סוציאלית.

בנוגע לטענות על כך שלבני הזוג אין אפשרות להתלונן על תפקוד פקידת הסעד פרט לבית המשפט, מציע הצוות לאפשר כינוס ועדת תסקירים על פי בקשת אחד ההורים לצורך שמיעה חוזרת ובחינה נוספת של ההמלצות המועברות לבית המשפט. בוועדה ישתתפו גם חברים מחוץ למערך שירותי הרווחה.

כמו-כן הומלץ לשפר את מערך הפיקוח והבקרה על עריכת תסקירים, לתגבר את ההדרכה והייעוץ ולעודד חופש דעה מקצועי.

השר ומנכ"ל משרדו דחו את המלצת הצוות למנות אומבודסמן למשרד הרווחה, שיוסמך לבדוק את התלונות בנוגע לפקידות הסעד. "תסקירי פקידת הסעד נעשים לבקשת בית המשפט ובית המשפט הוא זה שקובע אם התסקיר משקף את המציאות ואם לקבל את המלצות פקידת הסעד. אומבודסמן אינו יכול להתערב בהליך שבו מעורב בית המשפט" אמר המנכ"ל.

בתי המשפט לענייני משפחה מייחסים בדרך כלל הערכה מרובה לפקידות הסעד ובמרבית המקרים הם נוטים לקבל באופן מלא את כל הקביעות וההמלצות שנכללות בתסקיריהן. זאת ועוד, לא פעם נתקלות פקידות הסעד גם בציפייה או בתביעה, מפורשת פחות או מפורשת יותר, להכריע בכל הדילמות והספקות שמוצגות על ידן בתסקיר, ולא להעבירן להכרעת בית המשפט. מצב דברים זה מעצים את הציפיות ואת המתח של ההורים שבמוקד התסקיר ביחס לעבודתן של פקידות הסעד, ועלול לגרום לתחושות תסכול וכעס במקרה של תסקיר מאכזב מבחינת אחד מהם או שניהם. פעמים רבות אין פקידות הסעד מסיימות את תפקידן עם הגשת התסקיר והן מתבקשות על ידי בית המשפט להמשיך ולפקח על האופן שבו מקיימים ההורים הפרודים את הסדרי הראייה. מטלה זו מוסיפה נטל כבד על פקידות הסעד ומגבירה את המתח בין לבין ההורים.

בצוות הבדיקה שבראשו עמדה כאמור פרופ' ורד סלונים-נבו מאוניברסיטת חיפה היו חברים עו"ד אבנר פינצ'וק מהאגודה לזכויות האזרח, עו"ס חנה כהן נציגת איגוד העובדים הסוציאליים ובעלי תפקידים ממשרד הרווחה. הצוות שמע ארוכות את טענות ארגוני הגברים על קיפוחם, את פקידות הסעד, מנהלי מחלקות רווחה, דיין בית הדין הרבני ועוד. כמו כן סקר הצוות מדגמית עשרות תסקירים שכתבו פקידות סעד.

השר הרצוג ומנכ"ל משרדו הודו לחברי צוות הבדיקה ובמיוחד לראש הצוות, הפרופ' סלונים-נבו על עבודתם המאומצת והמקצועית.